POVIJESNI MUZEJ HRVATSKE

PREDAVANJA

51

VLASTA BRAJKOVIĆ

BITKA KOD SISKA 1593.

Zagreb, 20. listopada 1977.

BITKA KOD SISKA 1593. GODINE

Pod kraj 16. stoljeća na pobjedonosnom putu islama prema Srednjoj Evropi stajala je Hrvatska, svedena na ostatke ostataka nekadanjeg kraljevstva još uvijek kao predziđe kršćanstva. Tijekom tog strašnog stoljeća ona je izgubila toliko od svog teritorija da je obuhvaćala svega 12.500km². Kroz nju je prolazila granica između snažnog turskog carstva i kršćanskog zapada. Godine 1527. i 1528. pale su pod Tursku Krbava i Lika, 1536. godine pala je Požega i sva Požeška kotlina, nešto kasnije zauzeti su Brod na Savi i Stara Gradiška. Godine 1537. pao je Klis, posljednja utvrda južno od Velebita, kojeg je tako dugo uspješno branio Petar Kružić. Godine 1552. Turci su zauzeli Viroviticu i Čazmu. Kao posljednji obrambeni bedem između Kupe i Une odupirao se turskim navalama Bihać, a sjevernije je Sisak nosio sav teret obrane. Za Srednju Evropu bio je taj uski hrvatski teritorij, koji je obuhvaćao krajnje zapadnu Hrvatsku i dio gornje Slavonije, vrlo važno obrambeno područje od stalne rastuće turske opasnosti. Taj je položaj Hrvatskoj nametnuo za više stoljeća iscrpljujući rat koji je imao nedogledne posljedice. Pučanstvo se prorijedilo, seleći pred Turcima ostavljalo je za sobom tisuće pustih ognjišta - zaustavio je gospodarski razvoj zemlje.

Granični pojas Hrvatske prema Turskom carstvu bio je organiziran u Vojnu krajinu, koja se počela formirati nedugo iza Cetinskog sabora 1527. godine kada je Hrvatska izabrala Ferdinanda Habsburškog za svog kralja baš zato što je od njega očekivala pomoć u obrani protiv Turaka. Ferdinand I pismeno se tada obvezao da če o svom trošku uzdržavati u Hrvatskoj 1000 vojnika i 200 pješaka, od kojih će 800 konjanika biti razdijeljeno među hrvatske velikaše i plemiće da s njima brane svoje gradove na granici. Iz te kraljeve obveze razvila se konstrukcija vojne granice, ne one u današnjem smislu, već jednog pokretno organiziranog graničnog prostora koji je s relativno malim sredstvima i ljudstvom na izvanredan način branio svoju zemlju i Srednju Evropu od nadiranja Turaka. Na toj su granici naši seljaci - vojnici, kako ih Valvasor opisuje, obrađivali zemlju s oružjem u ruci, kako bi svakog časa mogli ostaviti

plug i boriti se protiv nenadanih i neprestanih najezda neprijatelja. Primirja koja su habsburški carevi sklapali s Turskom nisu toj granici donosila mira, jer se turska četovanja u kojima nije sudjelovala artiljerija nisu smatrala povredom primirja. U prvo vrijeme Vojna krajina nije još bila zaseban teritorij, a krajiška je vojska bila sastavljena od hrvatskih plemićkih četa - banderija kao neredovite vojske, i redovitih austrijskih i plaćeničkih odreda. Ti su se odredi dijelili na kapetanije, a troškove njihovog izdržavanja preuzeli su kranjski, štajerski i koruški staleži. Zapovjedništvo nad tim odredima bilo je povjereno austrijskom generalu. Krajiška je vojska bila smještena duž granice po kraljevskim utvrdama i gradovima hrvatskih plemića. Te plemićke gradove morali su vlasnici, uz kraljevu pomoć /koju nisu redovito primali/, održavati o svom trošku, što oni, zbog nesigurnosti njihovih imanja i novčane oskudice često nisu mogli. U drugoj polovici 16. stoljeća nije u Hrvatskoj bilo ni jednog velikaša, osim knezova Zrinjskih u Međimurju, koji bi na poziv bana mogao sakupiti čitav banderij od 4oo konjanika. Nisu to mogli ni nekad tako moćni knezovi Frankopani i Blagajski, jer je velik dio njihovih posjeda došao u turske ruke ili ostao pust bez podanika koji su iselili. Uz bansku četu koju je plaćao kralj, postojala je i hrvatska četa od 3oo lako naoružanih pješaka zvanih haramije, koju je plaćao hrvatski sabor, a vodio podban.

Polovicom 16. stoljeća postojale su dvije Krajine: Slavonska između Drave i Kupe, sastavljena od Koprivničke, Križevačke i Ivanićke kapetanije, te Hrvatska krajina između Kupe i mora, koju su sačinjavale Hrastovička, Ogulinska, Senjska i Bihaćka kapetanija. Godine 1569. ove dvije krajine dobile su zasebne zapovjednike, a 1578. obje su došle pod upravu strica tadanjeg cara Rudolfa II, nadvojvodu Karla. U svom nastojanju da bolje organizira Vojnu krajinu nadvojvoda je 1579. godine dao sagraditi utvrdu Karlovac. Za gradnju te tvrđave ustupio je, uz odštetu, Juraj Zrinjski zemljište ispod svog grada Dubovca, a u temelje je uzdiano 9oo glava onih Turaka, koji su godinu ranije izginuli pod Dubovcem. Karlovac je postao središte Hrvatske krajine, dok

je središte Slavonske krajine bio grad Varaždin. Sjedište Ratnog vijeća nadvojvode Karla bilo je u Grazu. Tom su vijeću u vojnim poslovima bili potčinjeni hrvatski ban i hrvatski sabor. Nastala su tako dva vojno-upravna teritorija, koja su postupno izuzeta vlasti hrvatskog bana i Sabora. Nezadovoljstvo u Hrvatskoj raslo je tim više što novac iz austrijskih zemalja u Vojnu krajinu nije stizao na vrijeme, pa su vojnici, koji nisu redovito dobivali plaću, plačkali plemićka imanja i seljake na tom području. Generalske i sve važne službe u Krajini dobivali su stranci, a generali su čak nastojali dobiti pravo suđenja hrvatskim plemićima kako bi imali razloga oduzimati imanja. Utvrde se nisu dovoljno obnavljale, a kraljevska četa na granici /do 1ooo vojnika/ bila je tako neredovito plaćena da je troškove njenog izdržavanja često podmirivao hrvatski ban.

Izgradnja Karlovca zaustavila je turske provale na ovom dijelu Krajine samo za kratko vrijeme. Ubrzo su Turci ponovno počeli napadati Pokuplje i Turopolje. Godine 158o. upao je u Turopolje sandakbeg Ferhat i odveo u ropstvo 3ooo ljudi i opljačkao mnoga sela, a takve provale postajale su sve češće. Turcima je bio cilj da osvoje Zagreb, kako ga ne bi morali obilaziti u svojim pohodima na Kranjsku. Glavna prepreka tom cilju bio im je, osim Bihaća, tvrdi grad Sisak, vlasništvo zagrbačkog kaptola. Još između 1544. i 155o. godine, da obrani svoj posjed, zagrebački je kaptol sagradio u neposrednoj blizini ušća Kupe u Savu jaku tvrđavu u obliku trokuta s tri baterijske kule za tešku artiljeriju. Tu utvrdu nije uzdržavalo Ratno vijeće u Grazu već zagrebački kaptol. Turcima je na putu prema Zagrebu smetala i utvrda Brest, sagrađena tek 1584. ali je njezina važnost bila u tome što je zatvarala najkraći put na liniji Banja Luka /sjedište Bosanskog pašaluka/ - Sisak - Zagreb.

Godina 1584. za hrvatskog bana postavljen je 26-godišnji Toma Erdödy. Njegovo imenovanje pobudilo je opću radost, jer se mladi ban zajedno s bratom Petrom već proslavio kao junak u bojevima s Turcima. Hrvatski staleži zaželjeli su mu prilikom instalacije: "dobru sreću i dug život da bi mogao tužnu domovinu braniti od turske sile i vršiti

pravdu na opće zadovoljstvo, kako je nekad činio blažene uspomene otac njegov ban Petar Erdödy." Zadovoljstvo imenovanjem novog bana vidi se i iz pjesmice, koja je doduše nastala mnogo kasnije, ali koja ilustrira tadašnje raspoloženje u Hrvatskoj:

Povsuda se nevmertelna slava
Frangepana kneza rashirava.
Zpomina se skoro, duša vsaka,
Z nedobitnog Zrinia junaka.
Hoćemo mi sablju od mejdana,
Slavnog negda horvatskoga bana,
Ak bu pesma vuslišena naša,
Tretjeg spevat Erdödy Tomasa.

I doista, ban Toma Erdödy nije iznevjerio nade koje su na njega polagali hrvatski sabor i staleži. Već iste godine, zajedno s generalom Hrvatske krajine Josipom Thurnom, izvojevao je sjajnu pobjedu kod Slunja nad lo.ooo Turaka, koji su se s plijenom i zarobljenicima vraćalis pohoda na Kranjsku. Navalivši na Turke iza leđa, ban i general razbili su turske čete tako da je ostalo 4.ooo mrtvih Turaka, oteli im veliki plijen i oslobodili zarobljenike. Dvije godine kasnije, nedaleko Ivanić-grada potukao je ban Toma Erdödy Ali-bega pakračko-cerničkog sandžaka . koji je s 3.5oo konjanika i 5oo pješaka provaio do Vrbovca i pljačkao i palio sela u tom području. Ban je Ali - bega, kada se s tog pohoda vraćao, kod utvrde Ivanić-grad "više s pomoću Božjom nego s ono malo pješaka i konjanika svojih pobijedio, te mu odrubljenu glavu nadvojvodi poslao."

Početkom 1591. godine na čelo Bosanskog pašaluka došao je slavohlepan i ratoboran Hasan - paša Predojević. Porijeklom iz Hercegovine, u ranoj mladosti došao je na sultanov dvor i tu je postupno napredovao do visokog položaja službe glavnog sokolara. Još vrlo mlad, istaknuo se svojom hrabrošću u ratu s Perzijancima, pod zapovjedništvom

velikog vezira Uzdemir - Zade Osmana. Po smrti svog zapovjednika oženio se njegovom udovicom, koja mu je donijela veliki miraz. Bila je to kćerka degestanskog kneza, mlada ljepotica koja se sprijateljila s glavnom ženom sultana Murata III i preko nje ishodila svome mužu Hasanu upravu nad segedinskim sandžakom. Kada je bio premješten za beglerbega /namjesnika/ u Bosnu, Hasan je imao oko 35 godina i to je bio najveći uspjeh u njegovoj blistavoj karijeri. Bio je dakle, već ovjenčan ratnom slavom i uvjeren u svoju nepobjedivost, a kada je došao u Bosnu njegovi su ambiciozni planovi bili da osvoji Bihać, pa Sisak i Zagreb, kako bi otvorio Turcima put u daljnjem nadiranju na Zapad. Njegov plan da osvoji Zagreb ostao je zapisan i u narodnoj pjesmi, koja ovako opisuje san mladog čobana - budućeg Hasan - paše:

Ja bih znao vojevati
i krajine razmetati:
Kostajnicu i Dubicu, Jasenovac i Ušticu
do Zagreba bijeloga!
Svoj bi barjak prislonio,
uz dvorove biskupe,
svom bi konju zobi dao
sa oltara Svetog Kralja.
Svog bi konja napojio
ladne vode Manduševca!
I ja bi se ponapio
rujna vina crljenoga
iz kaleža crkvenoga ....

Već u kolovozu 1591. godine provalio je Hasan - paša s jakom vojskom do Siska i započeo opsadu. Utvrdu Sisak hrabro su branili zagrebački kanonici Nikola Mikac i Stjepan Kovačević, a ban Toma Erdödy i vrhovni kapetan Slavonske krajine Stjepan Grasswein, svojim su četama prisilili pašu da se nakon četiri dana opsade morao povući. Ban je krenuo za njim i zauzeo svoj djedovski grad Moslavinu. Za osvetu paša je popalio kraj oko Božjakovine i Vrbovca i zatim krenuo natrag prema Bosni, ali je usput zauzeo utvrdu Ripač na Uni nedaleko Bihaća. Hrvatski sabor proglasio je 5. siječnja 1592. godine sveopći zemaljski ustanak /insurekciju/, jer je očekivaoo da će u proljeće Hasan - paša obnoviti akciju na Sisak. U sveopćem zemaljskom ustanku, morali su na poziv bana

u banskoj vojsci sudjelovati svi plemići sa svojim četama, sva duhovna lica i svi građani. Kmetovi su morali od svakog dimnjaka dati dva pješaka, a od lo dimnjaka jednog konjanika i tako sastaviti čete svojih gospodara.

Hasan - paša se za prve neuspjele opsade Siska uvjerio da mora nasuprot Sisku i Brestu sagraditi utvrdu kao čvrsto uporište za daljnje akcije protiv Siska. Mjesto za tu utvrdu izabrao je na utoku Petrinjčice u Kupu, i tu je u proljeće 1592. godine s jakom vojskom i brojnim radnicima, ukupno 4o.ooo ljudi, započeo gradnju Jeni-Hisara kako su Turci tada nazivali Petrinju. Uza sva nastojanja bana Tome Erdödyja, austrijske čete u logorima oko Bresta i Gorice nisu ništa poduzele da spriječe gradnju Petrinje. 2o. travnja piše kanonik Mikac iz Siska: "Bolje bi bilo da Nijemaca nema, ne može se izreći kakve poruge na nas sipaju kada dolaze tražiti hranu - opominjao sam suze lijući, generala /misli Andriju Auersperga/ neka ne raspusti vojsku bez okršaja, on me molio za Boga, da njegove teško naoružane vojnike tim činom ne upropastim."

I dok se ban tužio da mora krzmati, jer sam nije mogao nešto poduzeti Hasan - paša je istodobno dok se gradila Petrinja, zauzeo Gore i Hrastovicu, jedine preostale utvrde Hrastovičke kapetanije.
2. svibnja utvrda je bila sagrađena i paša je, zapovijedivši posadi u Petrinji da odmah sagradi most na Kupi nasuprot Brestu, prvih dana lipnja krenuo na Bihać. Obranom Bihaća zapovjedao je Josip Lamberg s oko 53o vojnika i on je hitno tražio pomoć od karlovačkog generala Andrije Auersperga, no kako se ovaj nije nalazio u Karlovcu, njegov zamjenik Juraj Paradeiser nije se usudio priteći gradu u pomoć. Nakon devet dana Bihać se morao predati, a Turci su od 5ooo kršćana koji su se nalazili u gradu, 2ooo poubijali, a 8oo djece poslali u Carigrad. Tako je pao glavni branik Hrvatske krajine, koji je kao otok u turskom moru decenijima odbijao turske navale. Obrambena linija išla je sada od Ogulina na Karlovac, pa Kupom do Siska. Nakon pada Bihaća, vojska bana Tome Erdödyja

pojačana štajerskim četama pokušala je Turcima spriječiti prijelaz preko Kupe, ali je kod Bresta nasuprot Petrinji bila teško poražena. Jedan od glavnih razloga u tom porazu bio je što se štajerski kapetani nisu podvrgavali banovim zapovjedima, pa su pred Brestom bila zapravo dva tabora: banov i štajerske vojske. Ne mareći za opomene bana, štajerski kapetani nisu vjerovali njegovim uhodama koje su javile o kretanju pašine vojske, tako da ih je napad Hasan-paše zatekao nespremne. No, poraz kod Bresta imao je i pozitivnu posljedicu, jer se u austrijskim zemljama konačno uvidjelo da se do sada premalo učinilo za obranu Hrvatske. Prenuo se i tromi car Rudolf i odredio da se hitno sakupi više novaca i vojske za daljnje ratovanje. Ta se pomoć u Hrvatskoj već dugo očekivala s nestrpljenjem, što dokazuje i poslovica : "Dok se u Pragu vijeća, propade Slavonija - Dum Pragae consulitis, Sclavonia amittitur."

Od 24 - 29. srpnja 1592. godine Hasan - paša je po drugi put opsjedao Sisak, kojeg su hrabro branili zagrebački kanonici Nikola Mikac, Blaž Đurak i Matija Fintić. Kada paša nije uspio zauzeti tvrdi Sisak topovima, pokušao je izdajom. Potplatio je debelog Marka, kaštelana grofova Erdödy u Hrastilnici, koji je ušao u Sisak da ga tobože pomogne braniti. No kanonici su saznali za Markovu nevjeru i sunovratili ga s gradskih zidina u Kupu. Paša je još koji dan ustrajao u opsadi, a onda je povukao vojsku. Obilne kiše i rani snijeg te 1592. godine prekinuli su daljnje akcije Hasan - paše, ali se on zato čitave zime temeljito pripremao za novi pohod koji bi Sisku zadao posljednji udarac.

No i kršćanska se vojska tijekom prvih mjeseci 1593. godine počela sakupljati. Nadvojvoda Ernest imenovao je iskusnog pukovnika Ruprechta Eggenberga zapovjednikom vojske na Krajinama, time da sve poduzima sporazumno s hrvatskim banom. Eggenberg je u veljači došao u Zagreb i u sakupljenoj vojsci obnovio disciplinu austrijskih četa, koje su kroz zimu plandovale i često se sukobljavale s hrvatskim vojnicima.

U travnju 1593. godine Turci su sagradili novi most kod Petrinje i osvojili kaštel Drenčinu. Bile su to pripreme za konačni obračun sa Siskom. 15. lipnja 1593. godine Hasan - paša je s vojskom od preko 12.000 ljudi /u izvorima je broj te vojske različit/, došao pred Sisak kojeg su s posadom od 300 domaćih i oko 500 stranih vojnika branili kanonici Matija Fintić i Blaž Đurak. Paša je naložio zvorničkom Memi - begu da s manjim dijelom vojske prede preko mosta Kupu i da se ukopa pred sisačkom utvrdom. Paša je ostao s velikim dijelom vojske na desnoj strani Kupe. Iz neposredne blizine Memi - beg je topovima tukao gradska vrata, strijelnice i naročito oblu kulu do rijeke. Prvi turski juriš bio je odbijen, ali je borbenost posade naglo opala nakon što je poginuo Matija Fintić. Obranu je dalje vodio sam Blaž Đurak koji je poslao glasnike banu Tomi Erdödyju i zapovjedniku Vojne krajine Ruprechtu Eggenbergu i tražio hitnu pomoć. Ban je odmah pozvao hrvatsko plemstvo na zbor u Zagreb, a Eggenberg je javio zapovjedniku Slavonske krajine Stjepanu Grassweina i karlovačkom generalu Andriji Auerspergu da s vojskama odmah krenu "ne štedeći noćnog i dnevnog hoda". Hrvatske, krajiške i carske čete sakupile su se kod Svete Klare. 21. lipnja utaborile su se kod kaštela Novigrada na Savi nedaleko Siska. Kršćanska je vojska brojila oko 5000 vojnika. Ban Toma Erdödy vodio je svoju bansku četu i čete zemaljskog ustanka, a uz njega su bili kapetani Benedikt Turoc, Ivan Drašković, Stjepan Tahi, Franjo Orehovački, Vuk od Druškovca i grof Stjepan Blagajski. Došao je i banov brat Petar sa svojim žumberačkim uskocima. Očekivalo se Jurja Zrinskog, ali se on pismeno ispričao. U taboru su bili sa svojim odredima zapovjednik Eggenberg, general Andrija Auersperg, Stjepan Grasswein, Melikor Rödern sa četom šleskih strijelaca i mnogi kapetani. 22. lipnja sastalo se u šatoru generala Auersperga bojno vijeće u kojem je na glas iz Siska da će grad još taj dan pasti, nestalo ranijih razmimoilaženja i bilo jednoglasno odlučeno da vojske odmah krenu. Oko 13 sati tog dana 22. lipnja stigli su na polje pred Sisak u bojnom redu: prednju četu, t.j. čelo vojske hrvatskih kanonika i pješaka vodio je ban, njih su štitili

karlovački arkebuziri /konjanici i pješaci naoružani teškim puškama arkebuzama /, kojima je zapovjedao general Auersperg. Iza njih je bio odred strijelaca Melkiora Röderna, a stražnju je četu vodio zapovjednik Eggenberg. Kada je doznao za dolazak kršćanske vojske Hasan - paša, koji je još bio na desnoj obali Kupe, prešao je s vojskom na lijevu obalu uz njegovu krilaticu: "Soko leti perjem, a junak velедušjem!" Rasporedio je vojsku tako da mu je Kupa bila za leđima, lijevo Odra, desno most koji mu je trebao služiti za vezu s taborom u kojem je ostavio manji dio vojske za rezervu. Turski bojni red od oko 10.000 vojnika bio je dug skoro pola milje. Pješaci i janjičari-strijelci bili su lijevo od Odre. Memi - beg je zapovjedao čelom vojske, a Hasan - paša je bio na desnom krilu. Prve navale hrvatskih konjanika janjičari su odbili, no ostala turska vojska nije izdržala navalu karlovačkih arkebuzira i Rödernovih strijelaca, pa je počela uzmicati prema mostu. U tom odlučnom času kršćanska se vojska probila do mosta i presjekla Turcima uzmak. Paša više nije mogao pozvati rezervne čete s desne obale Kupe, a nije mu bio moguć ni uzmak preko rijeke. Tada je i Blaž Đurak s posadom provalio iz sisačke utvrde i stao goniti neprijatelja. Bitka je trajala nešto više od jednog sata i bila je pogubna za Turke. Prema turskim izvorima utopilo se do 8000 Turaka, u rijeci je našao smrt i toliko slavljeni Hasan - paša s još četiri značajna sandakbega. Mrtvog Hasan - pašu izvukli su ispod mosta tek drugi dan, odsjekli mu glavu i poslali je u Beč. Truplo pašino dao je ban pokopati na jednoj uzvisini kraj Siska, ali su ga noću Turci iskopali i odnijeli u Banja Luku. Kršćanska je vojska imala razmjerno male gubitke, a stekla je veliki plijen u oružju, topovima i opremi. Vijest o toj pobjedi, nakon stoljetnih neuspjeha, odjeknula je slavljem u cijeloj Evropi. Svečani "Te Deumi" održani su u stolnoj crkvi u Pragu i Beču, tzv. "Flug-blätter" - leteći listovi /to su bile tadašnje novine/ opisivali su i likovno prikazivali tu pobjedu. Papa Klement III vlastoručno je pisao banu "svom ljubljenom sinu grofu Tomi Erdödyju, ti si onaj koji si stvar i savjetom mudro unaprijedio i junačkom se desnicom proslavio", a španjolski kralj Filip II odlikovao je bana i imenovao ga vitezom reda sv. Spasitelja. U stolnoj crkvi

zagrebačkoj također je održan svečani "Te Deum" uz veliko slavlje. U Carigradu je taj poraz izazvao dojam da će biti izgubljene zemlje u Uagrskoj i Bosna, pa su tu godinu nazvali "godinom poloma i poraza". Hasan - paša koji se dobro pripremio za bitku, samopouzdano i oholo je potcijenio snagu kršćanske vojske, pa je počinio niz taktičkih grešaka, ali je za ishod bitke isto tako bila značajna hrabrost i polet hrvatskih i austrijskih odreda i njihova pomoć u vatrenom oružju. Ta je vojska bila svijesna važnosti te bitke i pobjede, kojom je otklonjena opasnost koja je padom Bihaća zaprijetila ne samo Zagrebu i Hrvatskoj, nego i susjednim zemljama.

Ta je velika pobjeda ostala ipak neiskorištena. Iza bitke ban Toma Erdödy pošao je sa svojim četama prema Petrinji, ali za njim nisu krenuli Eggenbergovi odredi koje je on raspustio kod Siska, i Auerspergovi koji su se slavodobitno vratili u Karlovac. Ban nije želio propustiti tako povoljnu priliku za nastavak borbe, ali je zapovjednik Eggenberg tvrdio da bez careve dozvole ne smije ništa dalje poduzeti. Posljedica toga bila je da su Turci već u kolovozu iste godine natrag zauzeli Sisak. Taj privremeni turski uspjeh nije mogao ugroziti Hrvatsku. Pod Siskom je tursko napredovanje našlo svoju sjeverozapadnu granicu, koja više nikada nije bila prekoračena. Nakon sisačkog poraza sultan Murat III navijestio je caru Rudolfu II rat koji je trajao 13 godina. Glavne ratne operacije vodile su se u Ugarskoj, ali je i u Hrvatskoj bilo značajnih događaja. 1594. godine pobjedom nad Turcima kod Petrinje vraćen je Sisak iz kojeg se je povukla turska posada. Slijedeće godine definitivno je zauzeta Petrinja, u kojoj je osnovana Petrinjska kapetanija.

Bitkom kod Siska zaustavljeno je napredovanje Turaka u Hrvatskoj. Ta je bitka bila prekretnica u odnosima snaga na hrvatsko-turskoj granici. Prestala je stoljetna defanziva započeta porazom na Krbavskom polju 1493. a započela je dugotrajna borba za oslobađanje naših krajeva od Turaka.

L I T E R A T U R A:

F. Šišić, Pregled povijesti hrvatskog naroda, knjiga I, Zagreb, 192o.

V. Klaić, Povijest Hrvata, III

A. Olesnicki, "Tko nosi odgovornost za poraz turske vojske kod Siska 2o Ramazana lool. godine", Vjesnik Hrv. arheol. društva, NS sv. XII-XIII 1941-1942.

Hammer, Geschichte des Osmanlischen Reiches, IV Budapest, 1829.

Monumenta spectantia Slavorum meridionalum, XV Zagreb, 1884.

J. Tomić, Novi podaci o bitci kod Siska 22. juna 1593.g." Spomenik Srpske Kr. Akademije, knj. XXXI

R. Lopašić, Prilozi za povijest Hrvatske XVI i XVII vijeka iz Štajerskog zemaljskog arhiva u Gradcu, Starine JAZU, knj. XIX 1887.

R. Lopašić, Spomenici Hrvatske krajine, III Zagreb, 1889.

M. Breyer, Odraz pobjede kod Siska /1593./ u domaćoj i stranoj književnosti, Časopis za hrv. povijest br. 3., Zagreb, 1943.

M. Breyer, Pokus bibliografije pobjede kod Siska 1593., ib.

P. Tomac, Bitka kod Siska, Vojnoistorijski glasnik 5/1957.

I. Karaman, Stari grad Sisak, Preporod, Zagreb 1942.